LAUSUNTO

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2
00130 HELSINKI
www.arene.fi

4.10.2018

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Miten varmistetaan koulutuksen ja tutkimuksen korkea laatu sekä osaavan työvoiman riittävyys?

Arene tukee korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030 yhteiskunnallisia tavoitteita, jotka tarkoittavat korkeakoulutuksen ja innovaatiotoiminnan määrällistä kasvua ja laadullista paranemista. Käsityksemme mukaan niiden saavuttaminen edellyttää, että:

1. korkeakoulut voivat aidosti kasvaa, erilaistua ja erikoistua;
2. jatkuvaan oppimiseen ja innovaatiotoimintaan saadaan uusia rahoituslähteitä; ja
3. korkeakoulutusta koskeva ohjaus, rahoitus ja päätöksenteko ovat ennakoitavaa ja pitkäjänteistä.

Ammattikorkeakoulut tarvitsevat ennustettavan rahoituksen koulutukseen, innovaatiotoimintaan ja alueiden kehittämiseen, jotka ovat ammattikorkeakoulujen perustehtäviä. Ammattikorkeakoulujen pitää kyetä ennakoimaan tulevaa rahoitustaan sitoutuessaan vuosia kestävään opiskelijan kouluttamiseen, aluekehitykseen tai innovaatiotoimintaan.

Ammattikorkeakoulujen rahoitus jää koko ajan jälkeen kasvavista kustannuksista. Ensi vuoden rahoitus on 41 miljoonaa euroa pienempi kuin vuonna 2015. Vuodesta 2012 rahoituksen reaaliarvo on pudonnut yli 20 prosenttia. Opiskelijoiden määrä on pysynyt ennallaan leikkauksista huolimatta. Suoritettujen tutkintojen määrä lisääntyi 40 prosenttia suhteessa opetus- ja TKI-henkilöstöön vuosina 2010-2015. Ammattikorkeakoulut ovat tehostaneet toimintaansa äärimmilleen.

Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus on yli 20 prosentin leikkausten jälkeen käännettävä kasvuun ja rahoituksen indeksijäädytykset on sulatettava, jotta ne pystyvät laajentamaan jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja uudistamaan koulutuksen.

Kuluvan vaalikauden aikana ammattikorkeakouluille tulee noin 40 hankerahoituksen hakua. Pirstoutunut hankerahoitus ei korvaa perusrahoituksen vähentymistä vaan se lisää hallinnollista työtä korkeakouluissa.

OKM on jakanut korkeakouluille 124 miljoonaa euroa vuodesta 2017 alkaneille kehittämishankkeille ja muuntokoulutuksille. Ammattikorkeakoulujen koordinoimat hankkeet ovat saaneet 47 miljoonaa ja yliopistojen koordinoimat 77 miljoonaa euroa. Osa rahoituksista yltää vuoteen 2020 asti.

Rahoitus jakautuu käyttötarkoituksen mukaan seuraavasti:

Korkeakoulutuksen kehittäminen	64 971 000
Opettajan koulutuksen kehittäminen	27 699 000
Muuntokoulutus ja jatkuva oppiminen	19 292 000
Tekniikan yhteistyöyliopisto	12 000 000
Yhteensä	***123 962 000***

Innovaatiorahoituksen kääntäminen kasvuun edellyttää ennen kaikkea yksityisiä investointia tutkimukseen ja kehittämiseen, koska vuoden 2008 jälkeen tapahtunut rahoituksen lasku on ollut suurinta yksityisellä sektorilla. Kehysriihen päätökset innovaatio- ja tutkimustoiminnan lisärahoituksesta olivat välttämättömiä.

Julkisen innovaatiorahoituksen avulla on houkuteltava yksityistä rahoitusta. Vipuvaikutuksen aikaansaamiseksi Suomi tarvitsee nykyistä enemmän TKI-toimintaa tekeviä yrityksiä. Alle 50-henkeä työllistävistä yrityksistä alle prosentti raportoi Tilastokeskukselle TKI-toiminnasta. Tämä tarkoittaa, että Suomessa on 280 000 pientä ja mikroyritystä, jotka eivät tee innovaatio- tai kehittämistyötä. Innovaatiorahoituksella on kannustettava TKI-passiivisia yrityksiä korkeakouluyhteistyöhön. Hankerahoitus on kuitenkin hallinnollisesti raskasta pienille yrityksille.

Ammattikorkeakoulujen innovaatio- ja kehittämistoiminta sekä soveltava tutkimus tapahtuvat tiiviissä yhteistyössä pk-yritysten ja työelämän kanssa. Vuonna 2017 yhteistyöhön osallistui yli 7000 yritystä, joiden kanssa työskentelyyn ammattikorkeakoulut saivat lähes 100 miljoonaa euroa ulkopuolista rahoitusta.

Kotimaisen innovaatio- ja tutkimusrahoituksen on kohdeltava kaikkia korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia yhdenvertaisesti.

Innovaatiotoiminnan ja soveltuvan tutkimuksen lisärahoituksella on tuettava erityisesti alle 50 henkeä työllistävien yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä yritysten kasvun tukemiseksi.

Korkeakoulujen on voitava hakea rahaa Business Finlandilta yhteistyöhön pk-yritysten kanssa.

Miten varmistetaan työvoiman riittävyys?

Ammattikorkeakouluista valmistuu vuosittain 28 000 henkilöä työmarkkinoille. He ovat mm. sosiaali- ja terveysalan, teollisuuden ja liike-elämän asiantuntijoita. Ammattikorkeakouluista valmistuu mm. 80 prosenttia sotealan korkeakoulutetuista. Kaikkiaan puolet alempaa tai ylempää korkeakoulututkintoa suorittavista opiskelijoista on ammattikorkeakouluissa.

Ammattikorkeakouluilla on alueellinen koulutustehtävä harvaanasutussa maassa, jossa on alueelliset työmarkkinat. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista 59 prosenttia asuu vuoden kuluttua valmistumisestaan opiskelumaakunnassaan, kun yliopistotutkinnon suorittaneista opiskelumaakunnassa asuvien osuus on vain 43 prosenttia.

Työvoiman riittävyys maan eri osissa turvataan laaja-alaisella ammattikorkeakoulutuksella. Useissa maakunnissa ammattikorkeakoulusta valmistuneista työllistyy jopa kaksi kertaa enemmän kuin yliopistosta valmistuneista.

Korkeakoulujen tehtävät ovat laajenemassa jatkuvan oppimisen mahdollistamiseen ja samalla tutkinnon suorittavien nuorten osuuden pitäisi lisääntyä. Arene on vision valmistelun yhteydessä todennut, että jatkuvan oppimisen laajentaminen edellyttää koulutuksen rahoituksen laajentamista valtionrahoituksen ulkopuolelle.

Nykyisen rahoituksen ohjaaminen tutkintokoulutuksesta jatkuvaan oppimiseen ei riitä vastaamaan työn murroksen aiheuttamaan laajaan kouluttautumistarpeeseen.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

ARENE RY

Tapio Varmola
Puheenjohtaja, rehtori
040 830 4100
tapio.varmola@seamk.fi

ARENE RY

Petri Lempinen
Toiminnanjohtaja
040 766 7805
petri.lempinen@arene.fi